

Bijlage 2. Instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de speciale beschermingszone 'BE2500831 – IJzervallei'

Instandhoudingsdoelstellingen

Legende	
Symbool	Omschrijving
↑	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit.
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit.

Soort Bijlage III	Populatiedoelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
platte schijfhoren <i>Anisus vorticulus</i>	= (↑)	<u>Actueel</u> : De soort werd tijdens een beperkte inventarisatie van de zoetwatermollusken in het Blankaartgebied vastgesteld. Een duidelijk zicht op het voorkomen van deze soort binnen de SBZ (en bij uitbreiding heel Vlaanderen) ontbreekt. <u>Doel</u> : Behoud van de actuele populatie. <u>Motivering</u> : De SBZ IJzervallei is het enige gebied in Vlaanderen waar verschillende waarnemingen van deze soort zijn gemeld. De SBZ bevat veel geschikte habitats zodat er sterke potenties zijn voor een duurzame populatie.	↑	<u>Doel</u> : Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Kwaliteitsverbetering van de habitat: ondiepe, heldere vegetatierijke wateren met een veenbodem. Vermijden van aanslibbing in de waterlopen door erosiebeperkende ingrepen stroomopwaarts (draagt bij tot vermindering van de ruimingsfrequentie en verbetering van de waterkwaliteit).
kamsalamander <i>Triturus cristatus</i>	= (↑)	<u>Actueel</u> : In de SBZ komt een beperkt aantal populaties voor. <u>Doel</u> : Behoud van de actuele populaties. <u>Motivering</u> : De staat van instandhouding van kamsalamander op Vlaams niveau is ongunstig (Louette et al., 2013). Alle populaties binnen SBZ die kunnen bijdragen tot het behoud van de soort in Vlaanderen zijn belangrijk. Bovendien komt de soort in dit SBZ voor op de rand van zijn areaal.	= (↑)	<u>Doel</u> : Behoud van de kwaliteit van het leefgebied: Behoud en waar nodig versterken van clusters van voldoende geschikte voortplantingspoelen in combinatie met landhabitat ter hoogte van de bekende populaties (valleirand).

Soort Bijlage III	Populatie doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	Doe I	Toelichting	Doe I	Toelichting
poelkikker <i>Rana lessonae</i>	=	<p><u>Actueel</u>: In de SBZ is de soort vastgesteld in de buurt van de Blankaart. Een duidelijk zicht op het voorkomen van deze soort binnen de SBZ ontbreekt.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van de actuele populaties.</p> <p><u>Motivering</u>: De bekende populatie op de Blankaart is een geïsoleerde populatie en dus belangrijk voor het behoud van het areaal in Vlaanderen.</p>	↑	<p><u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Verbetering van de kwaliteit van water- en landhabitat: zonbeschenen, mesotrofe tot eutrofe (maar heldere) slootjes, poelen of ondiepe vijvers. Behoud van landhabitat: bloemrijk grasland in de buurt van het waterhabitat.</p>
Brandts / gewone baardvleermuis <i>Myotis brandtii / mystacinus</i>	= (↑)	<p><u>Actueel</u>: Binnen de SBZ is één kolonie bekend, een andere bevindt zich enkele meters buiten de grenzen van de SBZ (beide betreffen <i>M. mystacinus</i>). De soort wordt in kleine aantallen overwinterend aangetroffen in de ijskelder van de Blankaart.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van de actuele populatie.</p> <p><u>Motivering</u>: SBZ is belangrijk voor de soort wegens het voorkomen van zomerkolonies en aangezien de soort hier op de grens van het areaal voorkomt.</p>	↑	<p><u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Kwaliteitsverbetering: Verbetering en uitbreiding van potentieel jachtgebied door te voorzien in kleine landschapselementen op de valleirand, bij voorkeur aansluitend bij bestaande bosjes en parkgebieden.</p>
franjestaat <i>Myotis nattereri</i>	= (↑)	<p><u>Actueel</u>: Franjestaart wordt in zeer kleine aantallen overwinterend aangetroffen in de ijskelder van de Blankaart, wat een indicatie is dat er lokaal een kleine populatie aanwezig is.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van de actuele populatie.</p> <p><u>Motivering</u>: De soort komt in deze SBZ voor aan de rand van het areaal. Potenties voor deze soort zijn wellicht alleen aanwezig in de buurt van de enkele kleinere bosjes en kasteelparken op de valleirand.</p>	↑	<p><u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Kwaliteitsverbetering: Verbetering en uitbreiding van potentieel jachtgebied door te voorzien in kleine landschapselementen op de valleirand, bij voorkeur aansluitend bij bestaande bosjes en parkgebieden.</p>

Soort Bijlage III	Populatie doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	Doe I	Toelichting	Doe I	Toelichting
gewone grootoorvleermuis <i>Plecotus auritus</i>	= (↑)	<p><u>Actueel</u>: Gewone grootoorvleermuizen worden regelmatig overwinterend aangetroffen in de ijskelder van de Blankaart, wat een indicatie is dat er lokaal een populatie aanwezig is. Van de gewone grootoorvleermuis zijn ook waarnemingen bekend op kerkzolders net buiten de SBZ.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van de actuele populatie.</p> <p><u>Motivering</u>: De soort komt in deze SBZ voor aan de rand van het areaal. Potenties voor deze soort zijn wellicht alleen aanwezig in de buurt van de enkele kleinere bosjes en kasteelparken op de valleirand.</p>	↑	<p><u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Kwaliteitsverbetering: herstel en uitbreiding van potentieel jachtgebied door te voorzien in kleine landschapselementen op de valleirand, bij voorkeur aansluitend bij bestaande bosjes en parkgebieden.</p>

Broedvogels van bijlage IV

Broedvogel bijlage IV	Populatie-doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
blauwborst <i>Luscinia svecica</i>	=	<u>Actueel</u> : Minstens 60 broedparen in de SBZ. <u>Doel</u> : Behoud van een populatie in goede staat van instandhouding (>60 broedparen), verspreid over de SBZ. <u>Motivering</u> : de SBZ is een belangrijk gebied voor de soort.	=	<u>Doel</u> : Behoud van de kwaliteit van het leefgebied: Behoud van rietvelden, rietsloten en gevarieerde moerassen.
bruine kiekendief <i>Circus aeruginosus</i>	= (↑)	<u>Actueel</u> : 5 tot 10 broedparen in de SBZ-V. <u>Doel</u> : Toename tot een broedpopulatie van 10 broedparen. <u>Motivering</u> : De SBZ is een zeer belangrijk gebied voor de soort.	↑	<u>Doel</u> : Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied: Voorzien in betere kwaliteit van broedgebieden (moeras, rietland of brede rietkragen). In het bijzonder in de Handzamevallei ontbreekt momenteel voldoende ecologische infrastructuur (rietkragen, ruige rietgrachten), wat niet belet dat de soort er onregelmatig tot broeden komt.
ijsvogel <i>Alcedo atthis</i>	= (↑)	<u>Actueel</u> : 1 tot 3 broedparen. <u>Doel</u> : Minstens behoud van de actuele populatie. <u>Motivering</u> : De SBZ-V is een belangrijk gebied voor de soort.	↑	<u>Doel</u> : Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Goede algemene waterkwaliteit, voldoende voedselaanbod en behoud van potentiële nestlocaties, zoals steile, natuurlijke rivier- en beekoevers, wortelkluiten van omgevallen bomen in de nabijheid van waterlopen ...
porseleinhoen <i>Porzana porzana</i>	↑	<u>Actueel</u> : Jaarlijkse broedvogel in lage aantallen (2 tot 8 roepposten in de periode 2009-2013).	↑	<u>Doel</u> : Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Gerichte inrichting en beheer van kleine moerasjes (voormalige aanzitputten) in

	<i>Populatie-doelstelling</i>		<i>Kwaliteitsdoelstelling</i>	
<i>Broedvogel bijlage IV</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
		<p><u>Doel:</u> Uitbreiding van de huidige populatie tot jaarlijks gemiddeld 10 broedparen in de SBZ-V, met zwaartepunt in de broeken van Woumen en Merkem.</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk gebied voor de soort. Geschikte broedbiotoop is al beperkt aanwezig en wordt bijgecreëerd in het kader van het natuurinrichtingsproject De Blankaart (moerasherstel + peilverhoging).</p>		<p>complexen van natte graslanden. Verzekeren van voldoende hoge peilen tijdens het broedseizoen in deelgebieden met belangrijke potentie (Blankaartbekken). In stand houden van grote zeggenvetaties en rietmoerassen met voldoende dynamiek en variatie. De soort lift deels mee op de doelen voor bruine kiekendief, roerdomp en blauwborst.</p>
roerdomp <i>Botaurus stellaris</i>	↑	<p><u>Actueel:</u> Verdwenen als broedvogel uit de Blankaart begin jaren 1970. Regelmatig aanwezig, vooral rond de Blankaart, buiten het broedseizoen.</p> <p><u>Doel:</u> Vestiging van 2 broedparen in het Blankaartgebied.</p> <p><u>Motivering:</u> Op de Blankaart kwamen in de jaren 1960 jaarlijks nog 2 à 3 paren tot broeden. Door herstel van het rietmoeras (uitbreiden + waterpeilverhoging), zoals bepaald in het natuurinrichtingsproject de Blankaart, moet op termijn opnieuw voldoende kwalitatieve habitat ter beschikking zijn. Het Soortenbeschermingsprogramma Roerdomp voorziet ook in deze 2 broedparen.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied: De uitbreiding van de oppervlaktes waterriet en gevarieerde, waterrijke rietmoerassen, zoals bepaald in het natuurinrichtingsproject De Blankaart. In stand houden en planmatig beheer van riet- en moerasvetaties. Verbeteren van de waterkwaliteit. Doordacht sturen van recreatie langspotentiële broedbiotopen.</p>
lepelaar <i>Platalea leucorodia</i>	=	<p><u>Actueel:</u> Vestigde zich in 2013 als broeder op de Blankaart. Ook in 2014, 2015 en 2016 is de soort als broedvogel aanwezig.</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van de huidige broedpopulatie</p> <p><u>Motivering:</u> De vestiging van de soort als nieuwe broedvogel wijst op geschikte leefomstandigheden. Het blijft echter afwachten of die ook voldoende</p>	=	<p><u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied: In stand houden van voldoende ondiep open water als foerageerhabitat. Beperken/vermijden van verstoring rond het broedgebied en op belangrijke foerageerplaatsen.</p>

Broedvogel bijlage IV	Populatie-doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
		geschikt zijn voor de ontwikkeling van een duurzame populatie.		Voor deze soort zijn geen bijkomende maatregelen nodig boven op de maatregelen met betrekking tot het moerasherstel die in het natuurinrichtingsproject de Blankaart al zijn gerealiseerd en waarin nog wordt voorzien.
kleine zilverreiger <i>Egretta garzetta</i>	=	<p><u>Actueel:</u> Deze soort vestigde zich in 2014 als broedvogel op de Blankaart. Ook in 2015 en 2016 was de soort als broedvogel aanwezig.</p> <p><u>Doel:</u> Minstens behoud van de huidige broedpopulatie.</p> <p><u>Motivering:</u> De vestiging van de soort volgt uit noordwaartse uitbreiding van het areaal van deze soort en de algemene toename van de populatie. De moerasuitbreidingswerken zorgden de voorbije jaren daarnaast voor een aanzienlijke uitbreiding en kwaliteitsverbetering van foerageerhabitat.</p>	↑ (=)	<p><u>Doel:</u> Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied: Verbeteren van de waterkwaliteit. In stand houden van rietmoerassen met een afwisseling van ondiep open water als foerageerhabitat. Beperken/vermijden van verstoring rond het broedgebied en op belangrijke foerageerplaatsen. Voor deze soort zijn geen bijkomende maatregelen nodig boven op de maatregelen met betrekking tot het moerasherstel die in het natuurinrichtingsproject de Blankaart al zijn gerealiseerd en waarin nog wordt voorzien.</p>
kwartelkoning <i>Crex crex</i>	↑	<p><u>Actueel:</u> In de periode 2012-2016 werden in 2012, 2015 en 2016 territoria vastgesteld, namelijk in de broeken van Woumen, Merkem, Reninge en Zarren.</p> <p><u>Doel:</u> Een duurzame broedpopulatie van 23 broedparen.</p> <p><u>Motivering:</u> De uitgestrekte hooilanden van de IJzer- en Handzamebroeken vormen potentieel een van de</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied: Kwalitatief uitbreiden van grote, aaneengesloten zones soortenrijke grote vossenstaartgraslanden, al dan niet in complex met dottergrasland en grote zeggenvetaties, die onder een op de soort gericht maairegime worden beheerd.</p>

Broedvogel bijlage IV	Populatie doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
		belangrijkste broedgebieden voor deze soort in Vlaanderen. In het Soortenbeschermingsprogramma kwartelkoning ¹ werden 23 koppels aan de SBZ toegewezen.		Behoud en lokaal versterken van het open karakter van het valleigebied door het regelmatig afzetten of verwijderen van opgaande houtige elementen. De benodigde oppervlakte voor 23 broedparen bedraagt 230 tot 690 ha (10 – 30 ha per broedpaar). Bij voorkeur worden de territoria geclusterd in een aantal kernen, zodat er naar de ondergrens van die vork toe wordt gewerkt
steltkluut <i>Himantopus</i> <i>himantopus</i>	=	<u>Actueel:</u> De soort broedde de voorbije 4 jaar net buiten de SBZ (Beveren-a/d-IJzer) en kwam in 2015 voor het eerst tot broeden in de SBZ met 2 broedparen in een open moeraszone aan de Blankaart <u>Doel:</u> Behoud van de huidige broedpopulatie. <u>Motivering:</u> Als gevolg van natuurinrichtingswerken zijn goede potenties aanwezig in de SBZ voor een duurzame populatie. Het pionierskarakter van de afgegraven steltloperplassen, waar nu gebroed wordt, wordt bestendig in functie van de steltlopers.	= (↑)	<u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied: In stand houden van de kwaliteit van het leefgebied van de actuele populaties, ook op langere termijn: in stand houden van ondiepe plassen met open, slikkige oevers in combinatie met schaars begroeide terreinen. Voorzien in een aangepast waterpeilbeheer in de kerngebieden is essentieel voor de instandhouding van pioniervegetaties. Dergelijk leefgebied wordt ook vooropgesteld in functie van rustzones en foerageerzones van niet-broedende vogels (o.a. wulp) (opgenomen in bijlage IV).

¹ goedgekeurd bij Ministerieel besluit van 21 december 2015

Doortrekkende en overwinterende vogels

Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
kleine rietgans <i>Anser brachyrhynchus</i>	=	<p><u>Actueel</u>: Kleine groepjes kleine rietgans maken de laatste jaren, samen met grotere groepen kolganzen, de oversteek naar de SBZ IJzervallei vanuit de Oostkustpolders. Het gaat hierbij actueel om slechts enkele tientallen tot maximaal enkele honderden exemplaren.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van de huidige aantallen.</p> <p><u>Motivering</u>: De SBZ-V is in de G-IHD opgenomen als zeer belangrijk gebied voor deze soort.</p>	=	<p><u>Doel</u>: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p>Deze soort lift mee op de doelstellingen voor kolgans.</p>
kolgans <i>Anser albifrons</i>	=	<p><u>Actueel</u>: Het gemiddelde wintermaximum en het seizoensgemiddelde in de IJzerbroeken (exclusief Handzamevallei) in de periode 2009/10-2013/14 bedroegen respectievelijk 22.550 en 9065 exemplaren. De wintermaxima varieerden tussen 15.855 en 33.750 exemplaren. De 1%-norm wordt tegenwoordig jaarlijks overschreden.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van een seizoensgemiddelde van 5500 exemplaren.</p> <p><u>Motivatie</u>: De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied voor de soort. Over de periode 2001/02 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 5146 exemplaren.</p>	= (↑)	<p><u>Doel</u>: Behoud en lokaal verbetering van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p>Behoud van het typische uitgestrekte en open broekenlandschap met graslanden met microreliëf.</p> <p>Gerichte aandacht bij het graslandbeheer zodat de graslanden kort de winter in gaan.</p> <p>Beperken/vermijden van menselijke verstoring tijdens de overwinteringsperiode op rust- en foerageerplaatsen.</p> <p>Herstel van voor de soort gedegradeerde deelgebieden (Handzamevallei) als alternatief voor het verdwijnen van actuele foerageergebieden in het Blankaartbekken.</p>
rietgans <i>Anser fabalis</i>	=	<p><u>Actueel</u>: Het gemiddelde wintermaximum in de SBZ in de periode 2009/10-2013/14 bedroeg 463 exemplaren. De wintermaxima varieerden tussen 112 en 1120 exemplaren. De aanwezigheid van grote aantallen van deze soort zijn een recent gegeven, de aantallen gaan nog steeds in stijgende lijn. Het Het</p>	= (↑)	<p><u>Doel</u>: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p>Deze soort lift mee op de doelstellingen voor kolgans.</p>

Doortrekker / overwinteraar	Populatiedoelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
		<p>seizoensgemiddelde bedroeg over de winterperiodes 2010/11 tot 2014/15 gemiddeld 202 exemplaren.</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van een seizoensgemiddelde van minstens 30 exemplaren.</p> <p><u>Motivering:</u> De recente sterke stijging van de aantallen rietgans in de SBZ zorgen ervoor dat deze SBZ voor deze soort relevant is geworden. Over de periode 2002/03 – 2007/08 bedroeg het seizoensgemiddelde 29 exemplaren.</p>		
smient <i>Anas penelope</i>	=	<p><u>Actueel:</u> De SBZ-V IJzervallei is het belangrijkste overwinteringsgebied voor deze soort in Vlaanderen. Het gemiddelde wintermaximum en het seizoensgemiddelde in de IJzerbroeken bedroegen in de periode 2009/10-2013/14 respectievelijk 24.250 en 10.950 exemplaren. Wintermaxima varieerden tussen 14.125 en 41.431 exemplaren. In de Handzamevallei werden tot maximaal 4150 exemplaren geteld.</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van een seizoensgemiddelde van minstens 15.000 exemplaren.</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied voor de soort. De 1%-norm wordt er (bijna) jaarlijks overschreden. Over de periode 1995/96 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 14.457 exemplaren.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p>Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroeg voorjaar.</p> <p>Het vermijden van verstoring op belangrijke slaapplaatsen en foerageerplaatsen.</p> <p>Gericht beheer: graslanden kort de winter laten ingaan.</p>
blauwe kiekendief <i>Circus cyaneus</i>	=	<p><u>Actueel:</u> In minder gunstige (natte) winters overwinteren een 10-tal exemplaren in de SBZ-V. In droge winters kunnen de aantallen oplopen tot boven de 20 exemplaren.</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van de populatiegemiddelden in de SBZ-V (10 tot 25 overwinterende exemplaren, afhankelijk van het type winter).</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied voor de soort in Vlaanderen.</p>	=	<p><u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het garanderen van de nodige rust op slaapplaatsen</p> <p>Behoud van de openheid van het landschap.</p>

Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
goudplevier <i>Pluvialis apricaria</i>	↑	<p><u>Actueel</u>: Het gemiddelde wintermaximum en het seizoensgemiddelde in de IJzerbroeken bedroegen in de periode 2009/10-2013/14 respectievelijk 1753 en 350 exemplaren. De wintermaxima varieerden tussen de 106 en 5460 exemplaren in de IJzerbroeken. In de Handzamevallei werden in die periode tot maximaal 1950 exemplaren geteld.</p> <p><u>Doel</u>: Toename van de winterpopulatie (seizoensgemiddelde) in de SBZ-V tot 850 exemplaren.</p> <p><u>Motivering</u>: De SBZ-V is een essentieel gebied voor de soort in Vlaanderen. De G-IHD geven een toename aan van 3000 exemplaren tot 5000 exemplaren als seizoensgemiddelde in Vlaanderen, waarbij de kustpolders, waarvan deze SBZ-V een uitloper vormt, een grote rol spelen. Over de periode 1999/2000 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 36 exemplaren. De recent sterke toename van de soort ten opzichte van de referentieperiode toont aan dat de SBZ een grote potentie heeft en een deel van de voorziene populatietoename uit de G-IHD aan die SBZ kan worden toegeschreven.</p>	↑	<p><u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroeg voorjaar. Het vermijden van verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden. Gericht beheer: graslanden kort de winter laten ingaan door te voorzien in nabegrazing op de valleigraslanden.</p>
grote zilverreiger <i>Casmerodius albus</i>	=	<p><u>Actueel</u>: De soort foerageert regelmatig in de SBZ-V, maar ook in de wijde omgeving. De Blankaart fungeert als slaappleaats voor de grote zilverreigers uit de wijde omgeving. De aantallen zijn de laatste jaren sterk toegenomen.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van de populatiegemiddelden in de SBZ-V</p> <p><u>Motivering</u>: De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort. De aantallen zijn de voorbije jaren sterk gestegen (tot minstens 41 exemplaren in de winter van 2013-2014).</p>	↑ (=)	<p><u>Doel</u>: Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied. Verbeteren van de waterkwaliteit. In stand houden van sloten en ondiepe plassen met goede waterkwaliteit en goed ontwikkeld visbestand. Het garanderen van de nodige rust op slaappleaatsen en in foerageergebieden.</p>

	Populatiedoelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
Doortrekker / overwinteraar				
kemphaan <i>Philomachus pugnax</i>	=	<p><u>Actueel:</u> In de IJzerbroeken bedroegen de wintermaxima in de periode 2009/10-2013/14 126 tot 503 exemplaren. In diezelfde periode bedroeg het seizoensgemiddelde 140 exemplaren. De aantallen fluctueren sterk in functie van de aanwezigheid van overstromingen (langdurige aanwezigheid van ondiepe overstroomde graslanden).</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van een populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 220 exemplaren.</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied in Vlaanderen voor de soort. Het seizoensgemiddelde over de periode 1999/2000 – 2006/07 bedroeg 219 exemplaren.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het garanderen van de nodige rust op slaapplekken</p> <p>Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroeg voorjaar.</p> <p>Het vermijden van verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden.</p> <p>Gericht beheer: graslanden kort de winter laten ingaan door te voorzien in nabegrazing op de valleigraslanden.</p>
kleine zwaan <i>Cygnus columbianus</i>	=	<p><u>Actueel:</u> In de periode 2009/10-2013/14 bedroegen het gemiddelde wintermaximum en het seizoensgemiddelde in de SBZ-V respectievelijk 136 en 69 exemplaren.</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van de huidige populatie in de SBZ-V: behoud van een seizoensgemiddelde van minstens 50 exemplaren.</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied voor de soort in Vlaanderen. In de periode 2003/04 – 2007/08 bedroeg het seizoensgemiddelde 43 exemplaren.</p>	= (↑)	<p><u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied.</p> <p>In stand houden van overwinteringsgebieden en geschikte foerageergebieden:</p> <p>Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroeg voorjaar.</p> <p>Beperken van menselijke verstoring op foerageer- en slaapplekken.</p> <p>Behoud van uitgestrekte open landschappen als foerageergebied.</p> <p>Gericht beheer: overstroombare graslanden kort de winter laten ingaan door te voorzien</p>

Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
				in nabegrazing op de valleigraslanden na de hooisnede.
slobeend <i>Anas clypeata</i>	=	<p><u>Actueel</u>: In de periode 2009/10-2013/14 bedroeg het seizoensgemiddelde 250 exemplaren. Wintermaxima variëren tussen 400 en 600 exemplaren. In natte winters lopen de seizoensgemiddeldes op tot 450 à 600 exemplaren.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van de huidige populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 480 exemplaren.</p> <p><u>Motivering</u>: SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied in Vlaanderen voor de soort. De 1%-norm wordt nagenoeg elke winter gehaald. Over de periode 2000/01 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 475 exemplaren.</p>	↑	<p><u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Plassen met een goede waterkwaliteit en veel waterplanten en ongewervelden. Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden. Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden.</p>
pijlstaart <i>Anas acuta</i>	=	<p><u>Actueel</u>: In de IJzerbroeken bedraagt het seizoensgemiddelde in de periode 2009/10-2013/14 112 exemplaren, met maxima tussen 134 en 721 exemplaren. In de Handzamevallei werden in die periode maximaal 151 exemplaren geteld.</p> <p><u>Doel</u>: Behoud van de huidige populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 300 exemplaren.</p> <p><u>Motivering</u>: De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort. De uitgestrekte, overstroombare graslandcomplexen fungeren als foerageergebied. Over de periode 2000/01 – 2005/06 bedroeg het seizoensgemiddelde 292 exemplaren.</p>	↑	<p><u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroeg voorjaar.</p>
wulp <i>Numenius arquata</i>	=	<p><u>Actueel</u>: Het seizoensgemiddelde in het Vogelrichtlijngebied bedroeg over de winterperiodes 2010/11 tot 2014/15 gemiddeld 587 exemplaren. Wintermaxima varieerden in die periode in de IJzerbroeken tussen 817 en 1289 exemplaren. In de Handzamevallei werden dan tot maximaal 604 exemplaren geteld.</p>	↑	<p><u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke foerageergebieden en op de slaappleatsen.</p>

<i>Doortrekker / overwinteraar</i>	<i>Populatie-doelstellingen</i>		<i>Kwaliteitsdoelstellingen</i>	
	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
		<p><u>Doel:</u> Behoud van de populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 480 exemplaren in de SBZ-V.</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort. Het seizoensgemiddelde over de periode 1999/2000 – 2006/07 bedroeg 477 exemplaren.</p>		Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden.
stormmeeuw <i>Larus canus</i>	=	<p><u>Actueel:</u> In de SBZ ligt een van de grootste slaappleatsen van Vlaanderen. Recente telgegevens daarvan zijn niet voorhanden, maar wellicht liggen de aantallen nog in dezelfde lijn als in de periode 2000-2008 (gemiddeld wintermaximum van 48.000 exemplaren). Daarnaast foerageren ook grote groepen stormmeeuwen op overstroomd grasland.</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van de populatie in de SBZ-V</p> <p><u>Motivering:</u> SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied in Vlaanderen voor de soort.</p>	=	<p><u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring op de slaappleatsen.</p> <p>Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden in functie van het foerageren.</p>
kokmeeuw <i>Larus ridibundus</i>	=	<p><u>Actueel:</u> Het waterspaarbekken vormt een van de grootste slaappleatsen van deze soort in Vlaanderen. Bruikbare recente telgegevens zijn niet voorhanden, maar wellicht liggen de aantallen nog in dezelfde lijn als in de periode 2000-2008 (gemiddeld wintermaximum van 25.500 exemplaren).</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van de populatie in de SBZ-V</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een essentieel gebied in Vlaanderen voor de soort.</p>	=	<p><u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring op de slaappleatsen.</p> <p>Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden in functie van het foerageren.</p>
waterrietzanger <i>Acrocephalus paludicola</i>	=	<p><u>Actueel:</u> Er is weinig bekend over het voorkomen van deze soort in deze SBZ. Tijdens ringonderzoek op de Blankaart worden jaarlijks tientallen exemplaren gevangen. Het is onbekend in welke mate de rest van de SBZ ook door deze vogel wordt benut tijdens de trekperiode.</p>	=	<p><u>Doel:</u> Behoud van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>In stand houden van grote zeggenvetaties en gevarieerde rietmoerassen.</p>

Doortrekker / overwinteraar	Populatie-doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
		<p><u>Doel:</u> Behoud van het foerageergebied dat de soort benut tijdens de migratie.</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een prioritair gebied in Vlaanderen voor de soort.</p>		De soort lift onder andere mee op de doelen voor bruine kiekendief, blauwborst en porseleinhoen.
wintertaling <i>Anas crecca</i>	=	<p><u>Actueel:</u> Het gemiddelde wintermaximum en het seizoensgemiddelde in het Blankaartgebied en de IJzerbroeken in de periode 2009/10-2013/14 bedroegen respectievelijk 2260 en 950 exemplaren. De wintermaxima varieerden tussen 1028 en 2860 exemplaren. In de Handzamevallei werden tot maximaal 667 exemplaren geteld.</p> <p><u>Doel:</u> Behoud van een populatie (seizoensgemiddelde) van minstens 2000 exemplaren.</p> <p><u>Motivering:</u> De SBZ-V IJzervallei is een zeer belangrijke SBZ voor de soort. De uitgestrekte, overstroombare graslandcomplexen fungeren als foerageergebied. Over de periode 1998/99 – 2006/07 bedroeg het seizoensgemiddelde 1722 exemplaren.</p>	↑	<p><u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied:</p> <p>Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden</p> <p>Het toelaten van natuurlijke, langdurige en ondiepe winteroverstromingen in overstromingsgebieden.</p>

Prioriteiten

Realisatie kerngebieden moerasbroedvogels

In deze SBZ worden populaties beoogd van een aantal kritische moerasbroedvogels. De maatregelen die al werden uitgevoerd (en waarin nog voorzien is) in het natuurinrichtingsproject de Blankaart zijn erop gericht voldoende oppervlakte en voldoende kwaliteit van leefgebied te realiseren voor roerdomp, bruine kiekendief, blauwborst, porseleinhoen ... Door de vastgelegde maatregelen van het natuurinrichtingsproject verder uit te voeren, in het bijzonder een voor het natuurbehoud optimaal waterpeil instellen, kunnen die doelen gerealiseerd worden. Om dat te realiseren is verdere verwerving van de laagstgelegen percelen in de broeken van Woumen en Merkem essentieel (tenzij vrijwillige natuurontwikkeling op private percelen mogelijk is en het niet-verwerven van die percelen de uitvoering van het Raamakkoord niet in de weg staat)².

Daarnaast bieden oude aanzitputten en moerassige depressies in de IJzer- en Handzamebroeken mogelijkheden voor de ontwikkeling van eerder kleinschalige moeraskernen. Dergelijke kleinere kernen, ingebed in een uitgestrekt landschap van vochtig valleigrasland, bieden bijkomend broedgebied voor bruine kiekendief, blauwborst en porseleinhoen.

Realisatie van kerngebieden/rustgebieden voor overwinterende vogels

Overwinterende vogelsoorten benutten vooral de grote, uitgestrekte valleigraslandcomplexen waar verstoring beperkt is. Gezien het desolate karakter 's winters van grote delen van de SBZ (amper menselijke activiteiten in de winterperiode) treedt bij de vogels weinig gewinning op ten aanzien van menselijke aanwezigheid, waardoor er grote verstoringafstanden worden vastgesteld. Dat vele soorten watervogels en steltlopers in grote groepen voorkomen, verhoogt nog de gevoeligheid voor verstoring.

Wegens het specifieke beheer van grote oppervlaktes valleigrasland als hooiland zijn er in bepaalde zones geen of amper afsluitingen aanwezig. Sommige recreanten zien dat als een vrijgeleide om zich zomaar overal te begeven waar dat mogelijk is en ver van de wegen en hoofdreven af te dwalen. Gezien de grote verstoringgevoeligheid van een aantal soorten kan de impact van één persoon die op een bepaald moment op een verkeerde plaats komt, al erg groot zijn.

In dat opzicht is de afbakening van voldoende grote kerngebieden, waarin menselijke aanwezigheid en verstoring tijdens de trek- en overwinteringsperiode minimaal gehouden worden, prioritair. In principe kunnen dergelijke rustzones tijdens de winterperiode vrij eenvoudig worden gecreëerd aangezien grotere blokken graslanden meestal omgeven zijn door brede poldergrachten. Het afsluiten van enkele duikers/doorgangen volstaat dan om ongewenst bezoek te weren. Door de versnipperde eigendomstoestand is dat echter niet evident. Maar in een beperkt aantal blokken zijn alle percelen in eigendom van het ANB of NP en kunnen rustzones effectief afgeschermd worden zonder mogelijke hinder voor private eigenaars/gebruikers.

De eventuele afbakening van rustzones moet dus in het bijzonder gebeuren in overleg met andere eigenaars/gebruikers van de betreffende zones (landbouwers, wildbeheerders, waterbeheerders ...). Daarnaast is het aan te bevelen om in voldoende voorlichting en

---

² Cfr. het Raamakkoord van 29 maart 2001 inzake het waterbeheer in het Blankaartbekken

signalisatie te voorzien om de kwetsbaarheid van de gebieden te verduidelijken aan de bezoekers. Daarbij is het belangrijk om de nodige alternatieve belevingsmogelijkheden voor natuurrecreanten aan te bieden (bijvoorbeeld bijkomende observatiepunten, zodat de aanwezige vogels geobserveerd kunnen worden zonder veel risico op verstoring).

De belangrijkste kerngebieden voor overwinterende vogels die gebonden zijn aan de (overstroombare) graslanden, zijn het Westbroek, de broeken van Noordschote/Reninge inclusief Kemmelbeek, het Riobleek, de broeken van Merkem, het Woumenbroek, het Rhillebroek, de Steenbeekvallei, de Oostdijk/Pellemaet en het poldergebied langs het Zijdelinggeleed (Drie Mussen). In mindere mate en doorgaans alleen in periodes van overstroming zijn dat ook de Bethoostersche broeken (Handzamevallei).

Herstel waterrijkdom en overstromingskarakter van het gebied

Het voorkomen van grote aantallen van heel wat soorten waarvoor deze SBZ in Vlaanderen essentieel of zeer belangrijk is, is gecorreleerd aan hoge winterpeilen, vaak gekoppeld aan winterse overstromingen. Daarbij is vooral het aanbod aan ondiep overstroomd grasland van belang en het nog een tijdje aanhouden van die plas-drassituaties na de overstromingspiek zelf. Daarnaast zijn de zomerpeilen momenteel te laag om kwalitatief goede broedhabitats voor een aantal kritische (moeras)broedvogels te bieden.

Op het vlak van waterbeheer zijn in deze SBZ verschillende deelgebieden te onderscheiden die op een verschillende manier ingericht zijn om overtalig water af te voeren of om overstromingen te beperken/vermijden. Doorgaans beperken de inrichtingen zich tot het minimaliseren van zomerse overstromingen of sterke peilschommelingen in de groeiperiode, waarbij de afwatering verder grotendeels gravitair gebeurt (al dan niet met terugslagkleppen). In het Blankaartgebied en een deel van de Bethoostersche Broeken wordt het peil geregeld met behulp van pompgemalen. Regelmatige overstromingen vanuit de Handzamevaart worden er ook sterk beperkt door middel van een dijk.

In het Blankaartbekken is momenteel een proces bezig om de streefpeilen, in overleg met alle partijen die betrokken zijn bij het Raamakkoord, fasegewijs te verhogen en finaal in te stellen op peilen die voor het natuurbehoud optimaal zijn. In de Bethoostersche Broeken is de dialoog met de eigenaars, gebruikers en beheerders, om na te gaan in hoeverre er mogelijkheden zijn om daar de streefpeilen meer af te stemmen op de natuurwaarden, nog niet opgestart. In periodes met hevige neerslag, waarbij de Bethoostersche Broeken tijdelijk overstromen, kunnen er toch aanzienlijke aantallen watervogels en steltlopers worden waargenomen, wat de potentie en waarde van dit deelgebied bevestigt.

Realisatie kerngebieden kwalitatief goed ontwikkelde en laat gemaaide graslanden

Met het oog op de duurzame vestiging van een populatie kwartelkoning en de duurzame instandhouding van de populaties overwinterende en doortrekkende soorten in de SBZ en in Vlaanderen is kwalitatief herstel en gericht beheer van de graslanden essentieel.

Kwartelkoning vereist als leefgebied een open landschap met uitgestrekte oppervlaktes bloemrijke hooilanden die pas laat op het seizoen worden gemaaid. De soort vestigt zich immers zeer laat op het broedseizoen, soms pas begin juli. Op het moment van vestiging vereist kwartelkoning een grote oppervlakte geschikt grasland waarin hij kan foerageren en nestelen. Het is daarom belangrijk dat er op dat

moment nog een grote oppervlakte aaneengesloten leefgebied aanwezig is. Graslanden die niet in natuurbeheer zijn, zijn doorgaans productiever, minder soortenrijk en worden al veel vroeger op het seizoen gemaaid. Om kwartelkoning voldoende kansen te bieden, zijn een aantal gericht beheerde graslandkernen nodig.

Daarnaast vormen de graslanden in de vallei het overwinteringsgebied van grote groepen ganzen, eenden en steltlopers. Voor die soorten zijn vooral de openheid van het landschap en het uitzicht van de graslanden van belang. Ze kunnen het best zo kort mogelijk de winter ingaan. Ruigere graslanden worden immers minder graag benut. Door de verschuiving van het traditionele hooiweidebeheer naar enkel maaibeheer gaat de grasmat tegenwoordig wat langer de winter in. De laatste maaibeurten gebeuren namelijk vaak in de loop van september, waarna het gras nog een poosje kan groeien. Bij nabegrazing wordt die hergroei nog afgegraasd. Tegelijk verhindert graasbeheer het te fel uitgroeien van rietkragen en de vorming van monotone, soortenarme ruigtevegetaties die de landschappelijke openheid en de variatie aan microhabitats in het gedrang kunnen brengen.

Onderzoek naar de noodzaak tot predatorcontrole in functie van het verhogen van het broedsucces van grondbroeders

In dit rapport worden onder andere doelen opgenomen voor de roerdomp en de bruine kiekendief. Beide soorten zijn grondbroeders, waarbij het broedsucces (in het bijzonder in suboptimale broedhabitat) negatief beïnvloed kan worden door predatie. Om na te gaan of predatorcontrole al dan niet tijdelijk een oplossing kan bieden voor het behalen van een goede staat van instandhouding, is bijkomend onderzoek vereist om de relevante predatoren te identificeren en de noodzaak tot predatorcontrole aan te tonen.

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van **datum** houdende vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone 'BE2500831 – IJzervallei'.

Brussel, (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR